which had survived well, but in which nothing archaeologically valuable was discovered. An air raid shelter had been built there during the 20th-century interwar period. In the W part of the palace, where no cellar had existed, 16th–19th-century objects dug into the sand and gravel sterile soil were excavated (Fig. 1). The excavated sunken objects and the remnants of the cultural layer contained a fairly large quantity of (15th?)16th–18th-century finds. Samples were also taken for laboratory tests. That the E cellar of the Oskierko palace had the remains of a massive late 16th – first half of the 17th-century stove was known from the earlier investigation results. In 2020–2021, an amorphous clay and brickbat packed earth floor was discovered to the N of this stove and below that level, gravel sterile soil. The investigation in the vicinity of stove revealed well preserved stove tiles decorated with relief designs. A fragment of an 18th-century brick floor was discovered in the S part of the E cellar (Fig. 2); part of such a floor was also discovered in previously investigated nearby rooms.

1 pav. Situacijos planas: 1 – NKVR ribos; 2 – 1983 m. tyrimai (R. Sprainaitis); 3 – 1995 m. tyrimai (S. Sarcevičius); 4 – 2010 m. tyrimai (M. Vitkūnas); 5 – 2015 m. tyrimai (P. Vutkin); 6 – 2020 m. detaliųjų tyrimų vieta. G. Jonučio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – NKVR boundary; 2 – 1983 investigation (R. Sprainaitis); 3 – 1995 investigation (S. Sarcevičius); 4 – 2010 investigation (M. Vitkūnas); 5 – 2015 investigation (P. Vutkin); 6 – 2020 excavation site.

Povilas Zaremba,
Linas Girlevičius

Tilto gatvė 27

TO atliko detaliuosius tyrimus Vilniaus senamiestyje, Tilto g. 27. Tyrimai atlikti ne tokį adresą turinčiame sklype, kuriame stovi į NKVR įtrauktas namas (UK 27040), bet Tilto gatvėje, trinkelėmis grįstoje jos dalyje, skirtoje automobilių stovėjimui. Tirtoje vietoje suprojektuota požeminė atliekų konteinerių aikštelė (1 pav.). Neabejota, kad šioje vietoje bus aptikta archeologijos vertybių, todėl iškart atlikti detalieji tyrimai – ištirta perkasa vietoje, kur bus kasama duobė konteinerinei aikštelei.

Tiriamoji vieta yra Senamiesčio ŠV pakraštyje, buvusiame už XVI a. I ketvirtyje miesto gynybine siena apjuostosios Vilniaus dalies – istoriniame Puškarnios priemiestyje. Ši vietovė nuo seno priklausė Radviloms. Jų valdoma Lukiškių dalis (Š su Vingiu) vadinta Didžiosiomis Lukiškėmis. Pagal istorikę B. Vitkauskienę, teritorija aplink Šv. Jurgio bažnyčią iki pat Vilniaus gynybinės sienos Totorių ir Vilniaus vartų bei Vilniaus gatvės – taigi, buvusių Lukiškių R dalis – jau XVI a. I pusėje buvo vadinama Puškarnia, nes čia, kaip manoma, nuo seno buvo liejamos patrankos ir gyveno kalviai, liejikai bei kiti su karo technika susiję meistrai. 1547 m. Žygimantas Augustas patrankų liejyklą rekonstravo ir išplėtė. Ji buvo į PR nuo Šv. Jurgio bažnyčios. Šiuo metu liejyklos tikroji buvimo vieta dar tiksliai nenustatyta. Tikslesnį vaizdą apie teritorijos užsta-

2 pav. Perkasos V dalyje atkastos XVIII a. pabaigos pastato grindų liekanos iš PV. A. Venckūno nuotr.

Fig. 2. The remains, unearthed in the W part of the trench, of the floor of a late 18th-century building, as seen from the SW.

tymą iki XIX a. pradžios galime susidaryti tik iš XVIII a. planų. Vilniaus plane „Vilna Litvaniae Metropolis“ (1581) iš Georgo Brauno „Pasaulio miestų atlaso“ prie apytikrės Tilto gatvės trasos vaizduojami nedideli pastatai, šiame plane net nepažymėti Radvilų rūmai. 1600 m. datuojamame Tomo Makovskio Vilniaus panoraminiame vaizde priešais Radvilų rūmus ir Šv. Jurgio bažnyčią vaizduojama tvora aptverta didelė teritorija, kurioje pažymėta nedaug mažaaukščių pastatų – galbūt Radvilų rezidencijos ūkinė dalis. 1648 m. Fridricho Getkanto Vilniaus įtvirtinimų ir Vilniaus V dalies planuose matome Šv. Jurgio bažnyčią ir Tilto gatvės trasą, tačiau tiriamoje vietoje joks užstatymas nepavaizduotas. 1737 m. datuojamame Fiurstenhofo Vilniaus plane tiriamoje teritorijoje vaizduojama tik keletas pastatų, o tiriamoje vietoje užstatymas veikiausiai visai nevaizduojamas. 1798 m. Fiodoro Chomentovskio sudarytame Vilniaus plane, mūsų nuomone, vaizduojamas iki šiol sklype Tilto g. 27 stovintis namas, tuomečio sklypo PV dalyje – nedidelis medinis pastatas.

1983 m. žvalgomuosius tyrimus teritorijoje tarp Tilto ir Žygimantų gatvių atliko R. Sprainaitis (*LIIR*, f. 1, b. 1109, p. 14, 17–18). Ištirtos 5 perkasos, bendras 109 m² plotas. Arčiausiai, maždaug už 15 m į R nuo 2020 m. tirtos vietos tirtose dviejose perkasose fiksuotas iki 2,6 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio ankstyviausi horizontai datuoti XVII a. I puse, nors rasta ir XVI a. datuojamų radinių. Perkasose aptikta XIX ir XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia datuoto užstatymo liekanų, grindinys. 1995 m. žvalgomuosius tyrimus Žygimantų g. 8 vykdė S. Sarcevičius (*LIIR*, b. 2431, p. 12). Teritorijoje tarp Tilto gatvės namų 25 ir 27 ištirti 4 šurfai, 16 m² plotas. Šurfe, tirtame arčiausiai Tilto gatvės, fiksuotas 1,8 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio ankstyviausias horizontas datuotas XVII a., čia aptiktas ir XIX a. datuoto medinio pastato fragmentas. Kituose šurfuose fiksuoti 1,25–1,5 m storio suardyti kultūriniai sluoksniai. 2010 m. žvalgomuosius tyrimus Tilto g. 27, 29 atliko Manvydas Vitkūnas (*ATL 2010 metais*, 2011, p. 421–423). Ištirti 5 šurfai, 19 m² plotas. Sklype Tilto g. 27 fiksuotas iki 3,5 m storio kultūrinis sluoksnis, kaip manoma, susiformavęs XIX a. – XX a. I pusėje sklype vykdant didelės apimties niveliacinius darbus. Permaišytame sluoksnyje aptikta ir XVI a. pabaigos – XVIII a. radinių. Šurfe, tirtame prie pastato Tilto g. 29, fiksuotas iki 3,5 m storio kultūrinis sluoksnis, čia rastas ir XIX a. datuotas grindinys. Po juo permaišytame sluoksnyje aptikta XVI–XIX a. radinių.

Suprojektuotos konteinerių aikštelės vietoje 2020 m. tirta 10x3,5 m dydžio ***perkasa 1***, kuri gilėjant buvo siaurinama. Nurinkus betonines plyteles ir nukasus jų pagrindus, beveik visame perkasos 1 plote 20–30 cm gylyje nuo trinkelių dangos viršaus atidengtas akmenų grindinys, palengva žemėjantis PR–ŠV kryptimi, H_{abs} 94,24–94,00 m. Žemiau, perkasos V dalyje,

60 cm gylyje (H_{abs} 93,96 m) aptiktas ankstesnio akmenų grindinio 2,3x1 m dydžio fragmentas, datuojamas XIX a. – XX a. I puse. Po viršutiniais supiltos ar suardytos struktūros grunto sluoksniais perkasos V dalyje 1,05–1,15 m gylyje (H_{abs} 93,26–93,36 m) nuo trinkelių dangos paviršiaus atkastos medinių grindų apardytos liekanos (2 pav.). Grindų fragmentas buvo iki 2,1 m ilgio, apėmė visą perkasos apatinės dalies plotį – 2,65 m. Lentos iki 20–25 cm pločio, išlikęs jų ilgis iki 1,9 m. Po lentomis būta ir skersinio – ten jų liekanos įdubę. Virš grindų liekanų aptikta Rusijos imperijos 2 kapeikų nominalo moneta (Aleksandras I / Nikolajus I, kaldinta 1810–1830 m.). Netoliese 1,35 m gylyje aptikta valdovo Stanislovo Augusto Poniatovskio 1 grašio nominalo moneta. Manome, kad čia stovėjęs pastatas datuojamas XVIII a. pabaiga ir galbūt sietinas su sklype Tilto g. 27 esančiu pastatu. Iki 1,15–1,5 m gylio visoje perkasoje tirti sluoksniai datuojami laikotarpiu nuo XVIII a. pabaigos iki XX a. pabaigos ar XXI a. pradžios. Čia tirtuose pilkos, pilkai rusvos spalvos sluoksniuose su griuvenų priemaiša, griuvenų tarpsluoksniais, apatinėje šio klodo dalyje buvusiais smėlingais gruntais aptikta santykinai nedaug XVII–XX a. datuojamų archeologinių radinių. Paminėtinas XIX a. keraminės lėlės fragmentas, raginės peilio rankenos fragmentas, Rygos miesto Kristinos šilingas. 1–1,5 m gylyje perkasoje 1 fiksuotas ŠV–PR kryptimi žemėjantis degėsių sluoksnelis, virš kurio buvo fragmentiškas smėlio sluoksnis, galbūt žymintis vietovės apleidimą. Žemiau degėsių sluoksnio tirtas neabejotinai archeologinis sluoksnis. V perkasos dalyje, žemiau medinių grindų liekanų, H_{abs} 92,66 m, atkastos su degėsių sluoksneliu susijusios sudegusio pastato liekanos – *objektas 1*. Liekanos datuojamos XVI a. pabaiga – XVII a. I puse, jos ŠV–PR kryptimi buvo 2,5–2,7 m pločio, daugiau nei 2,65 m ilgio. Pastatas buvo nežymiai (apie 10–20 cm) įgilintas į įžemį, kuris atkastas apie 1,55–1,65 m gylyje. Atkastame pastato P–PR kampe galimai būta krosnies, čia fiksuotos ir horizontalių medinių konstrukcijų (sienojų?) – stačiu kampu suglaustų rąstų – liekanos. Su šio nedidelio statinio liekanomis siejamame kultūrinio sluoksnio horizonte aptikta santykinai daug archeologinių radinių. Vyravo XVI a. pabaiga – XVII a. I puse datuojami buitinės ir statybinės keramikos fragmentai, bet aptikta ir metalinių dirbinių: švininė deformuota plomba, švininė lango stiklo apvado detalė, peilio geležčių, pasagos fragmentų, durų vyris.

Perkasos R kampe aptikta ūkinės duobės su medine konstrukcija V–PV 1,5x1 m dydžio dalis, kuri pavadinta objektu 3 (3 pav.). Medinė konstrukcija išlikusi tik fragmentiškai – būta horizontalių rąstų liekanų, o PV kampe – apie 20 cm skersmens vertikalaus rąsto. Objektas

3 pav. Perkasos R dalyje atkasti įgilinti objektai 3 (kairėje) ir 4 (dešinėje) iš ŠV. A. Venckūno nuotr.

Fig. 3. Sunken objects 3 (left) and 4 (right) in the E part of the trench, as seen from the NW.

nuo trinkelių dangos paviršiaus įgilintas 2,15 m, yra lygiu dugnu. Duobės užpilde aptikta santykinai daug radinių. Rasta keraminių plytų su išilginėmis braukomis duženų, keraminė plytelė, akmeninio (lango angos?) apvado detalė, plokščiosios čerpės su „bebro uodega“ fragmentas, bichromine (balta, mėlyna) glazūra puoštas

koklis–karūnėlė, treliažo, tęstiniu–kiliminiu reljefiniais ornamentais puošti sieninių koklių ir indo pavidalo koklių fragmentai. Taip pat surasta XVI a. pabaiga – XVII a. I puse datuojamų buitinės keramikos fragmentų. Manoma, kad ūkinė duobė naudota XVI a. pabaigoje – XVII a. I pusėje.

Perkasos P–PR dalyje aptiktas *objektas 4* – spėjamos tvoros ar užtvaros liekanos. Aptikta jo dalis 4,8 m ilgio, susideda tarsi iš griovio ir vertikalių iki 45 cm skersmens rąstų, išdėstytų nevienodais atstumais, liekanų. Šiame objekte tiksliai datuojančių radinių neaptikta, jo apatinė dalis užpildyta tamsiai pilkos spalvos smėlingu gruntu. Spėjamos stulpavietės yra pusapvaliais dugnais, nuo esamo paviršiaus įgilintos 2,1–2,2 m. Perkasos likusioje dalyje, kurioje nebuvo įgilintų objektų, tirtame archeologiniame sluoksnyje – pilkame smėlingame grunte, juodos spalvos grunte su degėsiais – aptikti radiniai datuojami XV(?) a. – XVII a. I puse. Surastas stiklinės taurės fragmentas, dugnas ir geležinis vyris, taip pat aptikta statybinės ir buitinės keramikos fragmentų. Ankstyviausiame kultūrinio sluoksnio horizonte – iki 7 cm storio rusvos spalvos smėlyje – archeologinių radinių neaptikta. Pasiekus pilkšvo smėlio įžemį, tarp įgilintų objektų atidengtas 5–10 cm skersmens apskritų objektėlių „raštas“. Manome, kad čia buvo susmaigstyti kuolai, tačiau kada tai buvo padaryta ir ar ši buvusi chaotiško plano konstrukcija buvo kaip nors susijusi su spėjama tvora, užtvara, nustatyti nepavyko.

Baigus detaliuosius tyrimus ir gilinant perkasos vietą, apgriuvo perkasos P sienelė. Atsidengė gruntui griūvant pažeistas mūro fragmentas. Mūras buvo iš riedulių, rištų rusvos spalvos rupiu kalkių skiediniu. Manome, kad šis mūras yra to paties pastato, kur buvo aptiktos sunykusios medinės grindys, liekanos. Pamato fragmentas datuojamas XVIII a. pabaiga.

2020 m. atliekant detaliuosius tyrimus Tilto gatvėje Vilniuje, ties pastatu, sklypu 27 ištirta apie 35 m^2 dydžio perkasa. Nustatyta, kad tirtoje vietoje esama archeologinio sluoksnio ir archeologinių struktūrų. Tirtas 1,55–1,75 m storio, o įgilintų objektų vietose iki 2,65 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XV(?)–XX a. XV a. galėtų būti datuojamas ankstyviausias fragmentiškai išlikęs rusvo smėlio kultūrinio sluoksnio horizontas. Tyrimų metu surastas XX a. II pusės grindinys, XIX a. – XX a. I puse datuojamo akmenų grindinio fragmentas, XVIII a. pabaiga datuojamo pastato liekanų (medinės grindys, pamato fragmentas), XVI–XVII a. pastato į smėlio įžemį įgilintomis grindimis liekanų, XV(?)–XVII a. datuojami įgilinti objektai (ūkinės duobės dalis, tvoros ar užtvaros liekanos, iš vertikalių kuolų formuotos konstrukcijos liekanos ir kt.). Santykinai daug nedidelėje perkasoje identifikuotų statinių, kitų objektų liekanų liudija, kad šioje vietovėje istoriniu laikotarpiu vyko gana intensyvi veikla. Šių tyrimų rezultatai parodo, kad Vilniaus senamiesčio teritorijoje suprojektuotų požeminių statinių vietose tikslinga iškart atlikti detaliuosius tyrimus.

Tilto St. 27

In 2020, the installation of a bank of underground waste containers was planned on Tilto Street, Vilnius, near the building at Tilto St. 27. It was essential to conduct an excavation at the site for digging the pit for the container bank by excavating a 10x3.5 m trench. The 14th–15th-century site, where the plot at Tilto St. 27 now sits, was a constituent part of Lukiškės. The investigation site is in the part of the Old Town that existed in the historic suburb of Puškarnė beyond the part of Vilnius surrounded by the city's defensive wall in the first quarter of the 16th century. The investigated locality had long

belonged to the Radvila family. A more precise image of the territory's development prior to the early 19th century can be made only from 18th-century plans. The 1737 plan of Vilnius shows just several buildings in the investigated territory, but the development of that location was probably not completely shown. The 1798 plan of Vilnius by Fiodoras Chomentovskis, in our opinion, depicts the house, a small wooden building, standing up until now on the plot at Tilto St. 27, then in the SW part of the plot.

The 2020 investigation determined that an archaeological layer and structures exist at the excavation site. A 1.55–1.75 m thick, and at the site of sunken objects, up to 2.65 m thick, 15th?–20th-century cultural layer was excavated. The earliest, fragmentally surviving brown sand cultural layer horizon could be dated to the 15th century. The investigation revealed second half of the 20th-century paving, a fragment of 19th – first half of the 20th-century stone paving, the remains of a late 18th-century building (wooden floor and a foundation fragment), the remains of a 16th–17th-century building with a floor sunken into the sand sterile soil, and 15th?–17th-century sunken objects (part of a storage pit, the remains of a fence or gate, the remains of a structure created using vertical stakes, etc.). The relatively large number of structures and the remains of other objects identified in the small trench attest that fairly intense activities occurred at this location in historic times.

Robertas Žukovskis,
Linas Girlevičius

Klaipėdos gatvė 7, Vilnius

2020 m. lapkričio mėnesį TO atliko žvalgomuosius tyrimus Vilniaus senamiestyje, Klaipėdos g. 7, Oskierkų rūmų pastatų komplekso (UK 42854) antrame oficinos pastate (UK 42856). Numatyta įgyvendinti 1824–1826 m. statyto pastato remonto projektą, tvarkyti suskilusias mūrines sienas. Todėl projekto įgyvendinimo vietose prie pastato pamatų, rūsio sienų buvo atlikti žvalgomieji tyrimai, kuriais siekta nustatyti šių konstrukcijų parametrus. Kiti archeologinių tyrimų tikslai: nustatyti prie pastato pamatų, rūsio sienų esančio kultūrinio sluoksnio sandarą, storį, datavimą.

Oskierkų rūmų pastatų komplekso teritorijoje atlikta gana daug tyrimų, didelės apimties tyrimai vyko ir į šio komplekso teritoriją nepatenkančiuose sklypuose Klaipėdos g. 7A ir 7B. Prie Klaipėdos gatvės esanti sklypo Klaipėdos g. 9 Š dalis, kur yra stovėję Oskierkų rūmai, tirta vadovaujant V. Daminaičiui ir A. Lisankai (*LIIR*, f. 1, b. 1653a). Tirtas apie 750 m^2 plotas, visiškai ištirtas 700 m^2 plotas. Atkasta po II Pasaulinio karo nugriautų rūmų liekanų. Nustatyta rūmų planinė struktūra, aptikti bei iš dalies ištirti rūsiai. Ankstyviausi tirtame plote atkasti mūrai architektų datuoti XV a. Surastos, identifikuotos trijų gotikinių pastatų liekanos. Ankstyviausiame kultūrinio sluoksnio horizonte aptikta XV–XVI a. datuotų radinių. Kultūrinio sluoksnio storis tirtoje sklypo dalyje yra 1,7–2 m, rūsio patalpos įgilintos iki 3,5 m ar net giliau. Archeologinių tyrimų metu aptikta gausi vertinga XVI–XVIII a. datuojamų koklių ir jų fragmentų kolekcija, surasta ir krosnių pagrindų. Taip pat aptikta monetų, žetonas, akmeninis sviedinys, santykinai nedaug buitinės keramikos indų ir jų fragmentų. 1988 m. V. Daminaitis vadovavo tyrimams sklypo Klaipėdos g. 7 P dalyje (*LIIR*, f. 1, b. 1652). Ištirtas 90 m^2 plotas, tirtas iki 2,5 m storio kultūrinis sluoksnis. Jame archeologinių vertybių, vertingų radinių neaptikta – kastas permaišytos struktūros pilkas gruntas. Sklypuose Klaipėdos g. 7 ir 7A archeologiniai tyrimai vyko 2003, 2007